

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/kosciol/88613,Bezpieka-wobec-ruchu-oazowego-19771981.html>

Fot. z Archiwum Głównego Ruchu Światło-Życie w Lublinie

ARTYKUŁ

Bezpieka wobec ruchu oazowego (1977-1981)

OKRES HISTORYCZNY

(1970-1980) Od Gdańska do Gdańska (1980-1990) Epoka Solidarności

Autor: ROBERT DEREWENDA 26.12.2021

Ruch oazowy od początku był inwigilowany przez Służbę Bezpieczeństwa. Nieustannie karano gospodarzy, którzy przyjmowali do swoich domów uczestników rekolekcji oazowych (piętnastodniowych obozów rekolekcyjnych).

Specjalne komisje składające się z przedstawicieli Sanepidu, straży pożarnej, wydziałów finansowych oraz milicji i Służby Bezpieczeństwa karały gospodarzy pod najróżniejszymi pretekstami: braku piorunochronów (gdy we wsi nawet remiza strażacka nie posiadała odgromników), prowadzenia stołówki bez wymaganego zezwolenia, wynajmowania pokoi bez zezwolenia, korzystania z zanieczyszczonej wody w studni itp.

Ks. Franciszek Blachnicki (1979 r.). Fot. z Archiwum Głównego Ruchu Światło-Życie w Lublinie

Dezinformacja, prowokacja i próby wewnętrznego skłócenia

Ks. Franciszek Blachnicki, założyciel oaz, i jego najbliżsi współpracownicy pozostawali w ciągłym „zainteresowaniu” SB. Inwigilowano budynki oaz, przeprowadzano w nich rewizje, zatrzymywano

pracowników, konfiskowano materiały oazowe¹. W latach 1968–1970 SB prowadziła systematyczną akcję pod kryptonimem „Instytut”. Naczelnik Wydziału IV Departamentu IV MSW w Warszawie 21 stycznia 1974 r. wydał polecenie aktywnego rozpracowania ruchu oazowego. Oznaczało to wprowadzenie do oaz tajnych współpracowników i wzmożoną inwigilację ruchu². W latach 70. utrudniano wydawanie i kolportaż materiałów oazowych³. Nieustannie plombowano „nielegalne budowy” na terenie centrum ruchu⁴ i w innych domach oaz, wymierzano kary w kolegiach do spraw wykroczeń. Szykany te jednak nie przynosiły władzom pożądanych skutków, a oazy z roku na rok gromadziły coraz większą liczbę członków. W roku 1977 rozpoczęto planową akcję systematycznego rozbicia ruchu⁵.

Działania administracyjne władz zostały skupione na terenie województwa nowosądeckiego, gdzie odbywało się ok. 2/3 ogółu wszystkich oaz rekolekcyjnych. Tamtejszy wojewoda Lech Bafia w czerwcu 1977 r. powołał specjalne zespoły do rozwiązywania oaz jako nielegalnych obozów i kolonii. Pomimo wielu działań administracyjnych mających spowodować rozwiązanie się oaz żadna z grup nie przerwała rekolekcji⁶.

Równoległe z działaniami administracyjnymi SB rozpoczęła realizację tajnych planów mających na celu przedstawienie fałszywego obrazu ruchu oazowego i wzbudzenie nieufności w stosunku do oaz i ich założyciela ks. Blachnickiego. Miało to z czasem doprowadzić do likwidacji ruchu rękami biskupów⁷. Realizacja tego planu zbiegła się z zmianami dokonywanymi w pionie SB do walki z Kościołem. Powołaną w 1973 r. w Departamencie IV MSW Samodzielną Grupę „D” zajmującą się działaniami „dezintegrującymi” i „dezinformacyjnymi” w Kościele przekształcono w roku 1977 w Wydział VI Departamentu IV MSW. Jednocześnie w większych miastach wojewódzkich, m.in. w Krakowie, Lublinie, Katowicach, utworzono jej odpowiedniki terenowe. W tym samym roku dyrektor Departamentu IV Konrad Straszewski wnosił już o zwiększenie dla 20 województw etatów w Wydziałach IV z uwagi na

„potrzebę podjęcia na szerszą skalę aktywnych i kompleksowych przedsięwzięć specjalnych mających na celu ograniczenie i likwidację politycznie negatywnych działań kleru w duszpasterstwie akademickim oraz rozwijającym się ruchu oazowym”⁸.

Faktycznie już na przełomie 1977 i 1978 r. w ruchu oazowym dostrzeżono niepokojący wzrost liczby rozpowszechnianych falsyfikatów i ulotek o treści wrogiej oazom. W czerwcu 1978 r. ks. Franciszek Blachnicki w opracowaniu *Anonimy i falsyfikaty w walce z Ruchem Światło-Życie* pisał o

zaobserwowanym nasileniu różnego rodzaju falsyfikatów i anonimów rozsyłanych z „jakiegoś zakonspirowanego ośrodka”⁹.

Na przełomie 1977–1978 r. rozsyłano np. do animatorów oaz ankietę przygotowaną rzekomo przez animatorów studenckich z Krakowa, związanych z ośrodkiem duszpasterstwa akademickiego przy kościele Dominikanów¹⁰. Ankieta poza zwykłymi pytaniami niewzbudzającymi większego podejrzenia zawierała również i takie, których intencja była łatwa do rozpoznania. Pytano np.: „Czy Ruch «Światło-Życie» może istnieć bez centrali?” bądź: „Czy odpowiada Ci styl pracy i życia osobistego Twego proboszcza?” Wraz z ankietą rozsyłano hymn na cześć „Ojca Franciszka”, który wskazywał na stawianie ks. Blachnickiego w szeregu świętych¹¹. Rozpowszechniano również list fikcyjnych animatorów krakowskich skierowany do proboszczów tej archidiecezji¹².

Godzina jedności podczas Dnia Wspólnoty w Tylmanowej - 18 sierpnia 1974 r. Na podium od lewej siedzą: bp Piotr Bednarczyk (sufragan tarnowski), kard. Karol Wojtyła, bp Tadeusz Błaszkiewicz i ks. Franciszek Blachnicki. Fot.: ks. Józef Grygorowicz (z zasobu Archiwum Głównego Ruchu Światło-Życie w Lublinie)

Autorzy kolejnego fałszywego listu rozsyłanego w lutym 1978 r. podszywali się pod „diakonię stałą” ruchu w Lipiu w diecezji koszalińskiej¹³. Jeszcze inny falsyfikat podpisała „diakonia stała Ruchu Światło-Życie w Zakopanem, ul. Pardałówka 5”¹⁴.

Ks. Franciszek Blachnicki tak podsumowywał dezinformujące działania SB:

„Pisma te są więc redagowane w stylu «pobożnym» z cytataми z Pisma Świętego, zwrotami modlitewnymi, z użyciem zdań i terminów, które stosowane są w ramach ruchu. W tej oprawie podawane są jednak – imputowane członkom, względnie animatorom ruchu – pewne twierdzenia, względnie demonstrowane pewne postawy, które z punktu widzenia kościelnego muszą być uznane za niewłaściwe i które w ten sposób mają zdezawuować ruch w oczach biskupów, kapłanów i innych ludzi mających wyczulony sensus Ecclesiae [zmysł Kościoła]”¹⁵.

Jeden z falsyfikatów rozpowszechnianych wśród członków ruchu oazowego zatytułowany *Duch Święty działa w naszych czasach* został ułożony na wzór „Modlitwy wiernych”. Jej wezwania odzwierciedlały kierunki wszystkich redagowanych falsyfikatów i anonimów. Wynoszono w niej w poczet świętych ks. Blachnickiego, a ruch oazowy przedstawiano jako wspólnotę protestancką, która odnowi skostniały za sprawą hierarchii Kościoła w Polsce¹⁶.

Oprócz falsyfikatów rozpowszechnianych przez SB¹⁷ w październiku i listopadzie 1977 r. rozesłano do wszystkich biskupów anonim pt. *Uwagi dotyczące zaobserwowanych przejawów infiltracji baptyzmu do Kościoła Katolickiego w Polsce za pośrednictwem Ruchu „Światło-Życie”*¹⁸. Dopiero kiedy wszystko wskazywało, że memoriał został napisany przez ks. Zbigniewa Frączkowskiego, autor przyznał się do jego redakcji¹⁹.

Równolegle z działaniami administracyjnymi SB rozpoczęła realizację tajnych planów mających na celu przedstawienie fałszywego obrazu ruchu oazowego i wzbudzenie nieufności w stosunku do oaz i ich założyciela

ks. Blachnickiego. Miało to z czasem doprowadzić do likwidacji ruchu rękami biskupów.

Na początku następnego roku współpracujący z ks. Frączkowskim Andrzej Szymański rozesłał do biskupów pismo pt. *Niepokoje związane z „ekumenizmem” realizowanym w Ruchu „Światło Życie”*. Wraz z tymi pismami rozpowszechniano również opracowanie *Uwagi krytyczne do programu formacyjnego ruchu „Światło-Życie”*, autorstwa rzekomo ks. Andrzeja Kowalczyka, oraz niepodpisany tekst pt. *Ruch Światło-Życie jako ruch ekumeniczny (Wyjaśnienia na temat współpracy Ruchu Światło-Życie z ruchem ewangelizacyjnym „Agape”)*²⁰. Opracowania te skierowano wprost do księży biskupów i do osób mających duże znaczenie w strukturach Kościoła²¹.

W związku z zarzutami dotyczącymi kontaktów ekumenicznych Ruchu Światło-Życie zorganizowano specjalne spotkanie w celu wyjaśnienia insynuacji. W spotkaniu (12 stycznia 1978 r.) w Zakopanem wzięli udział: ks. kard. Karol Wojtyła, bp Henryk Gulbinowicz, bp Ignacy Tokarczuk oraz grono osób odpowiedzialnych za pracę Ruchu Światło-Życie: ks. prof. Franciszek Blachnicki, ks. prof. Mieczysław Brzozowski, ks. dr Wojciech Danielski i ks. Stanisław Hartlieb²².

Bp Władysław Miziołek przedstawił 28 stycznia 1978 r. swoją opinię w sprawie, stwierdzając, że pisma zbyt mocno ujmują rolę członków ruchu „Agape”, przejaskrawiają niebezpieczeństwo „infiltracji” oraz nie dadzą się pogodzić ze wskazaniami posoborowej nauki Kościoła²³. Ponadto biskup zwracał uwagę, że ks. Frączkowski nie przesłał swoich *Uwag* do Komisji Episkopatu do spraw Ekumenizmu, choć w trosce o czystość katolickiej formacji młodzieży, co tak mocno podkreślał, powinien był to uczynić²⁴.

**Godzina świadectwa podczas
Dnia Wspólnoty na górze Błyszcz
koło Tylmanowej. Za proporcem
widoczny ks. Franciszek
Blachnicki - 17 sierpnia 1975 r.
Fot. z Archiwum Głównego Ruchu
Światło-Życie w Lublinie**

Wiosną 1978 r. do księży i biskupów w Polsce trafił falsyfikat Komunikatu III Krajowej Kongregacji Odpowiedzialnych Ruchu Światło-Życie. Kongregacja, która odbyła się w dniach 3-5 marca i wypracowała trzy dokumenty. Jeden z nich, pt. *Komunikat III KKO Ruchu Światło-Życie w sprawie aktualnej sytuacji, trudności i zadań Ruchu*, sfalszowano. Treść deklaracji zmieniono, zachowując niemal identyczną objętość i grafikę z oryginałem. I tak np. fragment:

„W minionym roku zgodnie z wizją zarysowaną na III KKO rozpoczął się proces tworzenia diakonii jedności Ruchu na szczeblu krajowym, diecezjalnym i rejonowym. Proces ten w większości diecezji jest wprawdzie jeszcze bardzo słabo rozwinięty, ale ważne jest, iż istnieje już jasna koncepcja systematycznie realizowana”

zamieniono na:

„W minionym roku zgodnie z wizją zarysowaną na III KKO rozpoczął się proces tworzenia diakonii jedności Ruchu na szczeblu krajowym, diecezjalnym i rejonowym. Proces ten w większości diecezji jest jeszcze

niedostatecznie rozwinięty z braku zrozumienia istoty i celów Ruchu przez biskupów ordynariuszy oraz starszych wiekiem księży zamkniętych na działanie Ducha świętego”²⁵.

Zdanie:

„Zaakceptowanie przez Konferencję Plenarną Episkopatu Polski projektu rozwiązania problemów finansowych Ruchu przez odwołanie się do ofiarności wiernych”

zamieniono na:

„Zaakceptowanie przez Konferencję Plenarną Episkopatu Polski projektu rozwiązania problemów finansowych Ruchu poprzez utworzenie obowiązkowego parafialnego funduszu ewangelizacyjnego oraz odwołanie się do ofiarności wiernych”²⁶.

W deklaracji kongregacji ustosunkowano się również do wzrastającego w ostatnim czasie zjawiska rozpowszechniania falsyfikatów, anonimów i plotek wymierzonych przeciwko ruchowi oazowemu. Służba Bezpieczeństwa zamieniła zatem zdanie:

„Zjawiskiem rozpowszechnionym są różnego rodzaju plotki na temat Ruchu, rozsiewane przez nieodpowiedzialnych ludzi lub niepoinformowanych o jego prawdziwych celach [...]”

na zdanie:

„Zjawiskiem rozpowszechnionym są różnego rodzaju plotki na temat Ruchu, rozsiewane przez

nieodpowiedzialnych księży lub ludzi nie poinformowanych o jego prawdziwych celach [...]”.

Zdanie wprost skierowane do osób preparujących deklarację, a brzmiące:

„Nietrudno jednak rozszyfrować intencję tych listów **anonymowych** i źródło inspiracji”,

opuszczono całkowicie²⁷.

Ks. Franciszek Blachnicki
przewodniczy Eucharystii podczas
Dnia Wspólnoty w Brzegach, 17
sierpnia 1975 r. Fot. z Archiwum
Głównego Ruchu Światło-Życie w
Lublinie

Innym poważnym dokumentem spreparowanym przez SB był rozesłany w maju 1978 r. do biskupów anonim zaczynający się od słów: *Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody*. Pod falsyfikatem o objętości 6 stron maszynopisu podpisano Diakonię Stałą Ruchu Światło-Życie mieszczącą się w

Zakopanem²⁸. Anonim miał formę obrony przed zarzutami, ale faktycznie nie tylko przed nimi nie bronił, lecz je upowszechniał. W dokumencie wskazywano, że nurt charyzmatyczny obecny w ruchu oazowym jest skażony błędami natury doktrynalnej i teologicznej, wydawnictwa religijne kolportowane w ruchu pochodzą ze źródeł niekatolickich, a w centrali oaz w Krościenku dokonano nadużyć finansowych²⁹. W piśmie przemycano krytyczne uwagi pod adresem hierarchii i Kościoła. W ten sposób zamierzano zniechęcić biskupów do ruchu:

„Uznajemy więc, że zarzuty czynione ewangelizacyjnemu dziełu «Ruchu Światło-Życie», a co za tym idzie ruchowi Agape, są okrytą wielkimi słowami obawą, że nieszczerze i często suche – gdyż nie z głębi duszy płynące, a «zawodowo» czynione – głoszenie Nauki Chrystusowej przez naszych kapłanów może napotkać «konkurencję» ze strony zwykłych, szarych, lecz żarliwych w swej miłości ku Bogu ludzi. Obawy te na nieszczęście są niekiedy słuszne, gdyż znajomość przez niektórych kapłanów Jedynego Źródła Wiary, jakim jest Pismo św.³⁰, stoi na coraz niższym poziomie”³¹.

Do szerzenia fałszywych sądów o ruchu oazowym wykorzystywano również piesze pielgrzymki na Jasną Górę. Przed wszystkim podczas pielgrzymki warszawskiej rozdawano biuletyny redagowanej przez Departament IV MSW „Samoobrony Wiary”³². W numerze trzecim rozdawanym pątnikom 267. Pielgrzymki Warszawskiej autorzy podejmowali polemikę z treścią ulotek redagowanych przez tę samą komórkę SB, w której pracowali. Ulotka informowała m.in. o powołaniu przez Episkopat komisji do zbadania spraw oaz³³.

Próba zniszczenia ruchu rękoma biskupów³⁴

Rozpowszechniana przez SB podczas wakacji informacja o powołaniu specjalnej komisji do spraw ruchu okazała się w końcu prawdziwa³⁵. O powstaniu komisji ks. Franciszek Blachnicki dowiedział się dopiero po jej utworzeniu. Informacją został zaskoczony przez delegata Episkopatu do spraw Ruchu bp. Tadeusza Błaszkwicza, który o decyzji Episkopatu poinformował ks. Blachnickiego na Spotkaniu Duszpasterzy Służby Liturgicznej w Nowej Hucie 20 listopada 1979 r.³⁶ W odpowiedzi na to ks. Franciszek Blachnicki skierował do Konferencji Episkopatu Polski list z prośbą o zwolnienie go z funkcji krajowego duszpasterza służby liturgicznej, sprawowanej od 1967 r.³⁷ Dymisja ks. Blachnickiego nie została jednak przyjęta.

Oprócz falsyfikatów rozpowszechnianych przez SB w październiku i listopadzie 1977 r. rozesłano do wszystkich biskupów anonim pt. *Uwagi dotyczące zaobserwowanych przejawów infiltracji baptyzmu do Kościoła*

*Katolickiego w Polsce za pośrednictwem
Ruchu „Światło-Życie”.*

W roku 1978 SB rozsiewała również wiele pomniejszych falsyfikatów³⁸. Wobec tych działań podczas IV Krajowej Kongregacji Odpowiedzialnych Ruchu Światło-Życie odbywanej na początku marca 1979 r. ks. Blachnicki wzywał do szczególnej czujności wobec rozpowszechnianych anonimów i falsyfikatów³⁹.

W następnym roku kontynuowano ten proceder. Tradycyjnie już przygotowano odpowiednie ulotki dla pątników warszawskiej pielgrzymki na Jasną Górę. W jednej z nich ruch oazowy przedstawiano jako opanowany przez protestantów i wymykający się spod kontroli władz kościelnych. Jako potwierdzenie podawano powołanie przez Episkopat komisji „Imprimatur” dla ruchu oazowego⁴⁰. W ulotkach atakowano również powołaną przez ks. Franciszka Blachnickiego w 1979 r. Krucjatę Wyzwolenia Człowieka⁴¹. Zarzucano Krucjacie, że walczy z alkoholizmem, a większym problemem w Polsce jest „przerywanie ciąży”⁴².

Akcję Krucjaty próbowano również skłócić z Krajowym Ośrodkiem Duszpasterstwa Trzeźwości. W innej ulotce kolportowanej podczas pielgrzymki wzywano do życia w trzeźwości i krzewienia tego stylu życia. Pomocą miał służyć ośrodek Krajowego Duszpasterstwa Trzeźwości prowadzony przez OO. Kapucynów w Zakroczymiu, którego adres podawano w ulotce. Jednocześnie atakowano Krucjatę:

„Przestrzegamy przed pseudoabstynencją proponowaną przez sekciarskie ruchy mistyczne takie jak «Krucjata Wyzwolenia Człowieka» etc. Ruchy te bazują na płytkim fanatyzmie religijnym, unikają wszelkiego racjonalizmu, zastępując go rzekomą ingerencją pozaziemską – np. charyzmatem”⁴³.

W następnym roku SB spreparowała ulotkę Krucjaty Wyzwolenia Człowieka. Falsyfikat wyglądał bardzo podobnie do oryginalnych ulotek wydawanych przez ruch oazowy. W ulotce rozpowszechniano zarzuty, które Urząd do spraw Wyznań wysuwał przeciwko oazom w korespondencji do Sekretariatu Episkopatu⁴⁴. Poruszano sprawę uchwalonej na V Krajowej

Kongregacji Odpowiedzialnych Ruchu Światło-Życie Deklaracji w sprawie zaangażowania członków Ruchu w aktualne problemy narodu. W ulotce pisano m.in.:

„Problemy, których dotyczy deklaracja z 2.03.1980 r., należą właśnie do klasycznych problemów, w których katolików, zwłaszcza świeckich, obowiązuje działanie na własną odpowiedzialność i ryzyko, w oparciu tylko o nakazy chrześcijańskiego sumienia, gdzie nie można asekurować się i zrzucić z siebie odpowiedzialności przez zwracanie się po decyzję odgórną do tych, którzy reprezentują władzę – także władzę duchowną.

Taka postawa dla przedstawicieli Hierarchii powinna być jedynie wyrazem dojrzałości chrześcijańskiej, bo nikt tu nie może wydawać w tej sprawie wiążących decyzji. Wyzwolenie człowieka dotyczy również wolności dania świadectwa i wezwania zarazem, do którego każdy winien ustosunkować się wskazaniami własnego sumienia.

Czy godzi się zatem postąpić tak, jak to uczynił Administrator Apostolski w Lubaczowie? (dokument na ten temat przekazujemy w załączeniu)”⁴⁵.

Rzekomą ulotkę KWC rozestano do księży dziekanów i proboszczów na Podhalu, w diecezji tarnowskiej i archidiecezji krakowskiej oraz do kurii biskupich w całym kraju wraz z komunikatem bp. Mariana Rechowicza w sprawie duszpasterstwa służby liturgicznej w diecezji lubaczowskiej. Pismo, pod którym znajdował się podpis biskupa, informowało:

„Niniejszym powiadamiam P.T. Księży, że Biskupi na 175. Konferencji Plenarnej postanowili odciąć we wszystkich diecezjach Polski duszpasterstwo Służby Liturgicznej Ołtarza (Ministranci i Schola) od działalności i wpływów organizacji nieformalnej «Światło-Życie» i przekazać duszpasterstwo Służby Liturgicznej wyłącznie w ręce Referatów Diecezjalnych”⁴⁶.

Na majowej Konferencji Episkopatu wszyscy biskupi otrzymali w swoich przegródkach pismo zatytułowane *Zespół autorski św. Michała Archanioła* podpisane przez dr. Piotra Bogdanowicza i mgr. Stanisława Turka. W elaboracie po raz kolejny atakowano doktrynalną czystość materiałów formacyjnych stosowanych w oazach⁴⁷.

Ks. Franciszek Blachnicki przemawiający podczas Drugiego Marszu Wyzwolenia Narodów, Carlsberg, zamek Hambach, 24-26 sierpnia 1984 r. Fot. z Archiwum Głównego Ruchu Światło-Życie w Lublinie

Wobec kilkuletnich działań SB, przed rozpoczęciem wakacyjnej akcji rekolekcyjnej w 1980 r. Ruch Światło-Życie znajdował się w bardzo trudnej sytuacji ze względu na nieprzychylną postawę części biskupów⁴⁸. W związku z zagrożeniem jedności ruchu oazowego diecezjalni duszpasterze służby liturgicznej i moderatorzy ruchu spotkali się 18 czerwca 1980 r. w Krakowie. Podczas spotkania moderatorzy postanowili, że nie będą podejmowane akcje obrony przed zarzutami wysuwanymi oficjalnie ze strony Urzędu do spraw Wyznań oraz pochodzącymi z działań dezinformujących SB. Przyjęcie takiej linii byłoby bowiem faktycznym uleganiem inspiracjom SB. Głównym zadaniem moderatorów miało być natomiast odślanianie całej wyrafinowanej taktyki oraz troska o obronę jedności Kościoła⁴⁹.

Szczytem działań dezintegracyjnych i dezinformujących wobec Ruchu i ks.

Franciszka Blachnickiego było podłożenie fałszywego listu Prymasowi Polski kard. Stefanowi Wyszyńskiemu. List musiał mieć bardzo przykrą dla Prymasa treść, ponieważ odpisał on bp. Błaszkiwiczowi, że nie może nawet przyjąć jej do wiadomości.

Moderatorzy skierowali również pismo do bp. Rechowicza, informując go o rozsyłanym falsyfikacie ulotki Krucjaty Wyzwolenia Człowieka wraz z pismem, na którym widnieje jego podpis. Krajowy Duszpasterz Służby Liturgicznej ks. Franciszek Blachnicki nigdy nie doczekał się jednak odpowiedzi i wyjaśnienia, czy podpis ów został spreparowany, czy też biskup faktycznie wydał taki komunikat. Kwestią do ustalenia pozostaje związek ze sprawą ks. Stanisława Skorodeckiego⁵⁰.

W 1980 r. SB rozpowszechniała trzystronicowe pismo podpisane: *Diakonia Ewangelizacji Olimpiady Ruchu Światło-Życie przy Krajowym Duszpasterstwie Służby Liturgicznej Ołtarza*. W piśmie atakowano jednocześnie ruch oazowy oraz ordynariusza przemyskiego bp. Ignacego Tokarczuka. Ulotka tendencyjnie przedstawiała wezwania papieża Jana Pawła II do pomocy chrześcijanom na Wschodzie. Ponadto nawiązywano do zbliżającej się rocznicy 1000-lecia chrztu Rusi (988-1988) i zachęcano do włączenia się do akcji ewangelizacyjnej na Ukrainie przez przysłanie swoich danych na adres centrum ruchu oazowego w Krościenku⁵¹.

Szczytem działań dezintegracyjnych i dezinformujących wobec Ruchu i ks. Franciszka Blachnickiego było podłożenie fałszywego listu Prymasowi Polski kard. Stefanowi Wyszyńskiemu. Bp Tadeusz Błaszkiwicz przekazał 3 maja 1981 r. na Jasnej Górze bp. Bronisławowi Dąbrowskiemu, sekretarzowi Episkopatu Polski, list do Prymasa. W liście znajdowały się dwa załączniki:

- kopia listu ks. Blachnickiego do bp. Błaszkiwicza z wyjaśnieniem w sprawie jego artykułu w numerze 24 „Domowego Kościoła”;
- kopia listu Anacleto Gianni, zamieszkałego w Rzymie, zapraszającego do siebie grupy oazowe.

Do złożonego chorobą Prymasa dotarła jednak inna zawartość koperty. Zamiast listu z wyjaśnieniami ks. Blachnickiego dołączono spreparowany list ks. Blachnickiego do bp. Tokarczuka⁵². Pomimo próśb bp. Błaszkiwicza i ks. Blachnickiego nigdy nie udało się otrzymać kopii spreparowanego listu. List

musiał mieć bardzo przykrą dla Prymasa treść, ponieważ odpisał on bp. Błaszkwiczowi, że nie może nawet przyjąć jej do wiadomości⁵³. Ponadto do listu dołączono zapewne spreparowany tekst przemówienia ks. Franciszka Blachnickiego, którego wyjaśnienie znajdowało się w liście przekazanym przez bp. Błaszkwicza. Odpowiedź Księdza Prymasa nie do końca bowiem odpowiada rzeczywistej treści przemówienia ks. Blachnickiego⁵⁴.

Mocne słowa pod adresem ks. Blachnickiego zawarte w odpowiedzi kardynała na tyle satysfakcjonowały SB, że już w kilka dni po śmierci Prymasa Wyszyńskiego jego prywatny list do bp. Błaszkwicza został powielony i rozpowszechniony przez SB w Polsce i za granicą⁵⁵. Przeciwno rozpowszechnianiu listu i z prośbą o wyjaśnienie sprawy kilkakrotnie zwracali się do prymasa Józefa Glempa bp. Błaszkwicz i ks. Blachnicki. Ks. Franciszek Blachnicki pytał wprost, w jaki sposób do listu bp. Błaszkwicza przekazanego drogą urzędową przez Sekretarza Konferencji Episkopatu mógł zostać dołączony falsyfikat⁵⁶. Do dziś sprawa falsyfikatu nie została ostatecznie wyjaśniona.

1 AIPN Lu, 012/699, Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, Materiały śledcze 1944-1990; AIPN Kr, 07/4229, WUSW Kraków, III, [Bez tytułu], Plan realizacji sprawy operacyjnego rozpracowania Nr OMA-1-6275/66 krypt. „Instytut” z dn. 10 XI 1967 r.

2 AIPN, 0639/39, Oazy 1974/1975, Pismo zastępcy naczelnika Wydziału IV KWMO w Krakowie mjr. Ryszarda Kumorka do naczelnika Wydziału IV Departamentu IV MSW w Warszawie z dn. 12 VIII 1974 r., k. 18.

3 AIPN Kr, 037/262, Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych, Akta dochodzenia w sprawie rozpowszechniania broszur bez wymaganego zezwolenia 16 IX 1978 - 28 IV 1979 r., t. 1 i 2.

4 Centrum Ruchu Światło-Życie znajduje się na Kopiej Górcie w Krościenku.

5 Brak jednak dokumentu najwyższych władz z planem likwidacji oaz prowadzonej od roku 1977.

6 Zarządzenie wojewody nowosądeckiego nr 58/77 z dnia 30 VI 1977 r. i jego realizacja [w:] *Fakty - dokumenty - komentarze*, oprac. Krajowe Duszpasterstwo Służby Liturgicznej, [b.m. i d.w.], Archiwum Główne Ruchu Światło-Życie Lublin, Ruch Światło-Życie.

7 Niestety, nie posiadamy dokumentów SB wskazujących na podejmowanie poszczególnych działań dezinformacyjnych i dezintegracyjnych. Prokurator Andrzej Witkowski stwierdza, że komórka „D”, a później Wydział VI Departamentu IV, nie prowadziła żadnej szczegółowej dokumentacji swojej działalności („Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2003, nr 1 (24), s. 8).

8 *Informacja o działalności komórek „D” pionu IV byłej Służby Bezpieczeństwa*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2003, nr 1, s. 37.

9 Archiwum Metropolitalne w Krakowie, Ks. Kard. Karol Wojtyła, Duszpasterstwo młodzieżowe (różne), *Anonimy i falsyfikaty w walce z Ruchem Światło-Życie* [w]: *Ruch Światło-Życie. Dokumentacja* - maj 1978, AKKWE IX-1/427 II.

10AGRŚ-Ż Lublin, RŚ-Ż, T. Anonimy i falsyfikaty 1978.

11 *Ibidem*.

12 AKKWE IX-1/427 II.

13 *Ibidem*. W Lipiu w diecezji koszalińskiej zawiązał się zespół osób z Ruchu Światło-Życie mieszkających we wspólnocie według rad ewangelicznych. Wspólnota składała się z sekcji żeńskiej mieszkającej przy parafii i z sekcji męskiej zamieszkującej we własnym domu. Posiadała ona kilka arów ziemi. W 1978 r. grupa była nachodzona przez różnego rodzaju kontrole i karana kolegiami (AGRŚ-Ż Lublin, Sprawozdanie OŻK 1978 r., płyta CD, 352). W tym samym roku rozsyłano wiele anonimów i falsyfikatów do księży diecezji koszalińskiej, oczerniając wspólnotę w Lipiu (*ibidem*).

14 AKKWE IX-1/427 II.

15 *Ibidem*.

16 *Ibidem*.

17 Zob. przypis 8.

18 AGRŚ-Ż Lublin, RŚ-Ż, T., Pismo ks. Zbigniewa Frączkowskiego, *Uwagi dotyczące zaobserwowanych przejawów infiltracji baptyzmu do Kościoła Katolickiego w Polsce za pośrednictwem Ruchu „Światło-Życie”*.

19 *Ibidem*, List ks. bp. Tadeusza Błaszkwicza do księży biskupów z dn. 31 I 1978 r.

20 AGRŚ-Ż Lublin, RŚ-Ż, T., Pismo ks. Zbigniewa Frączkowskiego.

21 Na pismach umieszczano nagłówki, które miały uwierzytelniać ich wagę („wyłącznie do użytku wewnętrznego Konferencji Episkopatu Polski”, „Do użytku wewnętrznego dla księży biskupów” itp.).

22 AGRŚ-Ż Lublin, T., Pismo ks. Zbigniewa Frączkowskiego, List ks. bp. Tadeusza Błaszkwicza do biskupów Episkopatu Polski z dn. 31 I 1978 r.

23 *Ibidem*, List bp. Władysława Miziołka do bp. Tadeusza Błaszkiwicza z dn. 28 I 1978 r.

24 *Ibidem*.

25 *Ibidem*.

26 *Ibidem*.

27 *Ibidem*.

28 AGRŚ-Z Lublin, RŚ-Ż, T. Anonimy i falsyfikaty 1978, Analiza pisma anonimowego zaczynającego się od słów *Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody*, podpisanego (maszyna) przez Diakonię Stałą „Światło-Życie”, Zakopane, ul. Paradałówki 5, s. 1.

29 *Ibidem*, s. 3.

30 Wyrażna sugestia, że oazy przyjęły doktrynę protestancką, odrzucając drugie źródło wiary, jakim jest Tradycja (nauczanie Ojców Kościoła, soborów itd.).

31 *Ibidem*, s. 4.

32 M. Lasota, *O raporcie sejmowej komisji poświęconej samodzielnej grupie „D” w MSW*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2003, nr 1, s. 35.

33 AGRŚ-Ż Lublin, Anonimy..., „Samoobrona Polska. Pismo Polskiego Komitetu Obrony Życia, Rodziny i Narodu” 1978, nr 3.

34 Określenia tego użył jeden z biskupów w rozmowie z ks. Franciszkiem Blachnickim. AGRŚ-Ż Lublin, RŚ-Ż, *Próba oceny sytuacji Ruchu Światło-Życie u progu Oazy Żywego Kościoła* 1980, s. 2.

35 *Ibidem*.

36 AGRŚ-Ż Lublin, XXV Jubileuszowe Spotkanie Duszpasterzy Diecezjalnych i Zakonnych Służby Liturgicznej w Nowej Hucie, płyta CD, 389.

37 AGRŚ-Ż Lublin, RŚ-Ż, List ks. Franciszka Blachnickiego do Konferencji Episkopatu Polski z dn. 24 XI 1978 r.

38 Jak choćby rozkolportowane zaproszenie na spotkanie z protestanckim kaznodzieją Billym Grahamem, który przybył do Polski w październiku 1978 r. (AGRŚ-Ż Lublin, RŚ-Ż, T, Anonimy..., Zaproszenie na spotkanie z Billym Grahmem 11 X 1978 r.).

39 AGRŚ-Ż Lublin, IV KKO..., płyta CD, 431.

40 AGRŚ-Ż Lublin, RŚ-Ż, T. Anonimy..., „Samoobrona Wiary”, s. 44-45 [brak numeru i daty wydania].

41 Krucjata Wyzwolenia Człowieka została proklamowana przez ks. Franciszka Blachnickiego w październiku 1978 r. Członkowie Kruczaty składali przyrzeczenie całkowitej abstynencji od alkoholu oraz niekupowania tych produktów i nieczęstowania nikogo. Abstynencja połączona z modlitwą i postem w intencji osób uzależnionych oraz styl życia w trzeźwości miały zatrzymać wzrost spożycia alkoholu w Polsce, a w konsekwencji wykształcić styl życia bez „przymusu alkoholowego”.

42 AGRŚ-Ż Lublin, RŚ-Ż, T. Anonimy..., „Samoobrona Wiary”, s. 45.

43 AGRŚ-Ż Lublin, RŚ-Ż, T. Anonimy i falsyfikaty 1979, Ulotka zaczynająca się od słów: „Siostry i bracia. Koleżanki i koledzy: „Bądźcie trzeźwi i szercie trzeźwość”.

44 To jeszcze bardziej wyrafinowany sposób uderzenia w ruch. Urząd do spraw Wyznań nie mógł się co prawda bezpośrednio powołać na treść ulotki, ale przesłanie jej do wszystkich biskupów musiało pozostać w świadomości episkopatu i przy omawianiu zarzutów wysuwanych pod adresem oaz biskupi mieli być utwierdzeni w słuszności stawianych przez władze zarzutów.

45 AGRŚ-Ż Lublin, RŚ-Ż, T., Anonimy i falsyfikaty 1980.

46 AGRŚ-Ż Lublin, Pismo do bp. Mariana Rechowicza w Lubaczowie podpisane dnia 18 VI 1980 r. przez diecezjalnych duszpasterzy służby liturgicznej i moderatorów Ruchu Światło-Życie.

47 AGRŚ-Ż Lublin, Próba oceny sytuacji..., s. 7. Nie wyjaśniono, kim byli autorzy pisma i z jakich pobudek doszło do napisania przez nich elaboratu.

48 AGRŚ-Ż Lublin, Zespół RŚ-Ż, Zestawienie znanych faktów [mps powielony].

49 F. Blachnicki, *Godziny Taboru*, Carlsberg-Lublin 1989, s. 159.

50 AIPN, 0639/39, „Oazy 1974-1975”, Informacje z jednostek terenowych, Wyciąg z informacji TW ps. „Wanda” z dnia 9 XII 1976 r., k. 204; *ibidem*, Pismo zastępcy naczelnika Wydziału IV KWMO w Rzeszowie mjr. St. Stypioła do naczelnika Wydziału IV Departamentu IV MSW w Warszawie z dn. 21 VI 1975 r., k. 160-167.

51 AGRŚ-Ż Lublin, R Ś-Ż, T. Anonimy i falsyfikaty 1980.

52 AGRŚ-Ż Lublin, RŚ-Ż, T. Sprawa „falsyfikatu” listu Ks. F. Blachnickiego do ks. bp. I. Tokarczuka, List bp. Tadeusza Błaszkiwicza do Sekretariatu Konferencji Episkopatu Polski z dn. 25 VI 1981 r. Ks. Blachnicki napisał stosowne oświadczenie, iż nigdy nie zredagował ani nie wysłał żadnego pisma do bp. Ignacego Tokarczuka w Przemyślu (Oświadczenie ks. Franciszka Blachnickiego z dn. 8 VI 1981 r.).

53 *Ibidem*, List Prymasa Polski Kardynała Stefana Wyszyńskiego do bp. Tadeusza Błaszkiwicza z dn. 9 V 1981 r.

54 *Ibidem*.

55 List bp. Tadeusza Błaszkiwicza do Sekretariatu Konferencji Episkopatu Polski z dn. 25 VI 1981 r.; List ks. Franciszka Blachnickiego do prymasa Józefa Glempa z dn. 1 VIII 1981 r.

56 List ks. F. Blachnickiego do prymasa Józefa Glempa z dn. 1 VIII 1981 r., s. 2.

COFNIJ SIĘ